

Till kommun- och stadsstyrelserna
och samkommunernas styrelser

Ersättningen år 2015 för elever som placerats med stöd av barnskyddslagen

Den 1 januari 2014 ändrades 41 § 3 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009). Den nya bestämmelsen innebär att när en elev som är placerad på det sätt som avses i 16 b § 1 mom. i barnskyddslagen (417/2007) får förskoleundervisning eller grundläggande utbildning är elevens hemkommun skyldig att betala ersättning för kostnaderna till den kommun eller en annan utbildningsanordnare som ordnar undervisningen. Faktureringen år 2015 sker enligt samma huvudprinciper som år 2014.

Enligt motiveringen till regeringspropositionen om lagändringen 1.1.2014 (RP 66/2013) har utbildningsanordnaren rätt att fakturera elevens hemkommun inte bara för årskostnaderna per elev utan också för faktiska kostnader som uppstått enligt upphovsprincipen. Kostnaderna ska vara direkta, nödvändiga och motiveerade samt gälla ordnandet av undervisning och anknytande stöd uttryckligen för den placerade eleven. Elevens hemkommun får inte faktureras för den del av kostnaderna som föranleds av verksamhet i annat syfte. (RP 66/2013).

Om eleven uppges vara utsocknes elev enligt situationen 31.12.2015 avdras elevens hemkommunsersättning från kostnaden. Hemkommunsersättningen dras av på finansårets nivå. Vid beräkningen av avdraget beaktas elevens hemkommun, grunddelen i hemkommunsersättningen under finansåret och elevens ålder i slutet av finansåret. (RP 66/2013).

För finansåret 2015 har Finansministeriet fastställt grunddelen i hemkommunsersättningen till 6 226,21 euro för samtliga kommuner.

Närmare upplysningar:

Juha Karvonen, tfn 09 771 2732, 050 522 0839
Sanna Lehtonen, tfn 09 771 2079, 050 575 9090
Minna Antila, tfn 050 560 3353
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

Placerade barns rätt till förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Barn och unga om placerats utanför hemmet och omhändertagna barn och unga har samma rätt som andra att få undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning. Kommunen är skyldig att ordna undervisning för elever som placerats med stöd av barnskyddslagen.

Enligt 4 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) är kommunen skyldig att för barn i läropliktsåldern som bor på kommunens område ordna grundläggande utbildning samt förskoleundervisning året innan läroplikten uppkommer. Kommunen är dessutom skyldig att ordna förskoleundervisning det år läroplikten uppkommer för barn som omfattas av sådan förlängd läroplikt som avses i 25 § 2 mom. och för barn som enligt 27 § inleder den grundläggande utbildningen ett år senare än vad som förskrivs i lagen.

Kommunen ska anvisa placerade elever en närskola enligt 6 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning på samma grunder som övriga barn och unga som bor i kommunen. Elever som placerats med stöd av barnskyddslagen fullgör sin läroplikt inom den grundläggande utbildning som ordnas av kommunen.

Förutom av kommunerna kan undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning anordnas av registrerade sammanslutningar och stiftelser med tillstånd av statsrådet och av staten med tillstånd av Undervisnings- och kulturministeriet. Barnskyddsanstalter har inte beviljats tillstånd av statsrådet att anordna undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning.

Om undervisning ordnas på en barnskyddsanstalt som saknar tillstånd att anordna utbildning, är det inte fråga om undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning utan inofficiell verksamhet som kan jämföras med hemundervisning. Hemundervisningen ges av barnskyddsanstaltens egen personal. De elever som får hemundervisning kan inte uppges som utsocknes elever i den kommun där de bor när elevuppgifter samlas in 20.9 och inte heller i den enkät om hemkommunsersättningar inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som genomförs 1–20 februari. För elever som får hemundervisning betalas inga statsandelar och kommunen kan inte köpa undervisningstjänster av en barnskyddsanstalt.

Bestämning av ersättningen från hemkommunen

Som grund för faktureringen av den ersättning som hemkommunen betalar år 2015 används bokslutsuppgifterna för 2014. Kostnaderna beräknas som de faktiska årskostnaderna per elev och per arbetsdag vid skolan. I ersättningen beaktas som skolans arbetsdagar de arbetsdagar under vilka eleven i fråga officiellt har varit elev i skolan eller under vilka utbildningsanordnaren varit beredd att ordna undervisning för eleven.

I överensstämmelse med tidigare praxis rekommenderar Kommunförbundet att årskostnaderna beräknas som de faktiska årskostnaderna för den skola där eleven har fått sin undervisning.

Ett av de viktigaste syftena med lagändringen som trädde i kraft i början av 2014 var att placeringskommunen skulle kunna fakturera elevens hemkommun enligt de faktiska kostnaderna i stället för de genomsnittliga (jfr RP 66/2013). Om ett barn eller en ung person som placerats utanför sin hemkommun har särskilda behov, ska undervisningen ordnas på ett ändamålsenligt sätt, till exempel i en liten grupp, och i ersättningen borde det då beaktas att kostnaderna för små grupper i genomsnitt är högre.

Kommunförbundet rekommenderar att om en elev har fått undervisning i specialklass eller i någon annan liten grupp och kostnaderna för detta kan påvisas på ett tillförlitligt sätt utgående från bokslutsuppgifterna, bokföringen och budgetstrukturen, kan kostnaderna för specialklassen eller gruppen användas som grund för ersättningen från hemkommunen. Faktureringsgrunderna ska då motiveras i detalj och skrivas ut i fakturan till den placerade elevens hemkommun eller i en bilaga till fakturan.

När kostnaderna beräknas bör man också beakta att eleven kan ha bytt skola i kommunen under finansåret. Så är fallet till exempel om eleven efter vårterminen har flyttat från årskurs 6 till årskurs 7. Då ska årskostnaderna per elev beräknas separat för bägge skolorna.

Verksamhetsutgifter som räknas med i ersättningen från hemkommunen

Till de kostnader som räknas med i den ersättning som hemkommunen betalar hör verksamhetsutgifter enligt bokslutet, dvs. löner och arvoden, pensionskostnader och övriga lönebikostnader, köp av kundtjänster, köp av övriga tjänster, material, förnödenheter och varor, understöd samt interna och externa hyror.

Till kostnaderna räknas som överföringsposter eller interna utgifter också direkta förvaltningskostnader för ordnandet av utbildningen samt kostnader för ekonomi-, personal- och informationsförvaltningen. Skolans andel av gemensamma kostnader beräknas i regel utgående från antalet elever eller antalet kvadratmeter som personalen har tillgång till.

Till de kostnader som beaktas i ersättningen från hemkommunen hör också sådana investeringsutgifter för skolan där totalkostnaderna understiger det minimibelopp som statsrådet under tidigare år fastställt för anläggningsprojekt, dvs. 400 000 euro (s.k. små projekt). När det gäller personer som anställts med sysselsättningsstöd kan nettoutgifterna räknas med i ersättningen.

I den ersättning som hemkommunen betalar beaktas inte utgifter för hemkommunsersättningar enligt lagen om statsandel för kommunal basservice och inte heller ersättningar som betalats till andra kommuner för anordnande av undervisning. Till kostnaderna räknas inte heller utbildningsanordnarens avskrivningar enligt plan och nedskrivningar och inte heller kapitalkostnader som ingår i interna hyror, såsom avskrivningar, räntor och tomtarrenden.

Beaktande av förändringar i kostnadsnivån

Utöver årskostnaderna enligt bokslutet för det år som föregår finansåret beaktas förändringen i kostnadsnivån enligt prisindex för den kommunala basservicen samt sådana förändringar i verksamhetens art och omfattning under finansåret vilka kan uppskattas objektivt och som i väsentlig grad påverkar kostnaderna.

Som förändring i kostnadsnivån beaktas en förhöjning enligt prisindex för den kommunala basservicen (KUPHI). När kostnaderna för år 2014 justeras till att motsvara kostnadsnivån år 2015 tillämpas en indexförhöjning på 0,6 procent.

Kostnader som faktureras enligt upphovsprincipen

Utöver de faktiska årskostnader per elev som anordnandet av undervisning förorsakat har kommunen rätt att fakturera en placerad elevs hemkommun för kostnader enligt upphovsprincipen. Hit hör till exempel personalkostnader för personlig elevassistent och kostnader för skolskjuts. (jfr RP 66/2013)

Kostnaderna enligt upphovsprincipen ska vara direkta, nödvändiga och motiverade samt gälla ordnandet av undervisning och anknytande stöd uttryckligen för den placerade eleven. Elevens hemkommun får inte faktureras för den del av kostnaderna som föranleds av verksamhet i annat syfte (RP 66/2013).

Kostnaderna för en eventuell elevassistent (skolgångsbiträde) som anställs för att undervisningen för en placerad elev ska vara ändamålsenlig kan faktureras elevens hemkommun enligt upphovsprincipen. Om elevassistenten har i uppgift att hjälpa också andra elever än den placerade eleven, kan kostnaderna faktureras elevens hemkommun i proportion till insatsen för den placerade eleven. (RP 66/2013)

Enligt upphovsprincipen kan skolskjuts för en placerad elev faktureras till den del skjutsen måste ordnas enbart för den placerade eleven. Av fakturan ska entydigt framgå på vilka grunder kostnaderna för skolskjuts har fakturerats enligt upphovsprincipen. Till övriga delar hör skolskjutskostnaderna för eleven till skolans årskostnader per elev.

De kostnader för ordnandet av undervisning som faktureras enligt upphovsprincipen faktureras som kostnader enligt bokföringen för finansåret 2015. Faktureringsgrunderna ska motiveras i detalj och skrivs ut i fakturan till den placerade elevens hemkommun så att hemkommunen kan kontrollera att de stämmer. (RP 66/2013).

Avdrag från hemkommunens ersättning

Vid beräkningen av hemkommunens ersättning för en elev som placerats med stöd av barnskyddslagen och som får förskoleundervisning, grundläggande utbildning eller påbyggnadsundervisning ska enligt 41 § 4 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice som avdrag beaktas den finansiering till utbildningsanordnaren som nämns i punkt 1–4 i detta cirkulär.

1. Hemkommunsersättning

Hemkommunsersättningen avdras om en elev som placerats med stöd av barnskyddslagen uppges som utsocknes elev enligt situationen 31.12.2015 (RP 66/2013). Med andra ord dras inkomster av hemkommunsersättningen av när eleven är elev i placeringskommunen i slutet av finansåret 2015.

Från den ersättning som hemkommunen betalar avdras den hemkommunsersättning som betalas för eleven enligt 37 § och 38 § 1–5 mom. i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Hemkommunsersättningen dras av på nivån för finansåret 2015. Vid beräkningen av avdraget beaktas den nationella grunddelen i hemkommunsersättningen under finansåret och elevens ålder i slutet av finansåret (RP 66/2013).

I samband med statsandelsreformen (RP 38/2015) ändrades också beräkningen av hemkommunsersättningarna 1.1.2015. Hemkommunsersättningens grunddel beräknas inte längre per kommun, utan är samma 6 226,21 euro för samtliga kommuner. Graderingen enligt elevens ålder kvarstår, men graderingskoefficienterna ändras enligt följande:

- 6-åringar: $0,61 * \text{grunddelen } 6\,226,21 \text{ €} = 3\,797,99 \text{ €}$
- 7-12-åringar: $1,00 * \text{grunddelen } 6\,226,21 \text{ €}$
- 13-16-åringar: $1,60 * \text{grunddelen } 6\,226,21 \text{ €} = 9\,961,94 \text{ €}$

I fråga om andra läropliktiga elever bestäms hemkommunsersättningen enligt ersättningsgrunden för 13-15-åringar. Andra utbildningsanordnare än kommunen får 94 procent av hemkommunsersättningen.

2. Finansiering för påbyggnadsundervisning

Från den ersättning som hemkommunen betalar avdras sådan finansiering enligt 11 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som beviljats för ordnande av påbyggnadsundervisning för eleven. Denna finansiering beräknas genom att 160,78 euro dras av från hemkommunsersättningens grunddel och skillnaden multipliceras med 1,26.
 $1,26 \times (6\,226,21 \text{ €} - 160,78 \text{ €}) = 7\,642,44 \text{ €}$

3. Tilläggsfinansiering för elever med förlängd läroplikt

Från den ersättning som hemkommunen betalar avdras sådan förhöjning enligt 14 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som beviljats för ordnande av undervisning för elever som omfattas av förlängd läroplikt.

Höjningen beräknas genom att 160,78 euro dras av från hemkommunsersättningens grunddel och skillnaden multipliceras med 4,76 i fråga om gravt handikappade elever och med 2,97 i fråga om andra handikappade elever.

År 2015 är priset per enhet för gravt handikappade elever 28 871,45 euro per elev och 18 014,33 euro för övriga elever som omfattas av förlängd läroplikt. För privata utbildningsanordnare är de momsbelagda priserna per enhet med 3,59 procents moms 29 907,93 respektive 18 661,04 euro per elev.

4. Skolhemsförhöjning

Från den ersättning som hemkommunen betalar avdras skolhemsförhöjning till privata anordnare av grundläggande utbildning. Skolhemsförhöjningen beräknas genom att 160,78 euro dras av från hemkommunsersättningens grunddel och skillnaden multipliceras med 1,86. År 2015 är skolhemsförhöjningen 11 686,71 euro per elev inklusive moms på 3,59 procent.

Kommunförbundet rekommenderar att hälften av finansieringen per elev dras av från hemkommunens ersättning, om Undervisnings- och kulturministeriet betalat tilläggsfinansiering för eleven enligt punkt 2-4 ovan och eleven inte längre var elev i placeringskommunen 20.9.2015. Orsaken är att hälften av Undervisnings- och kulturministeriets tilläggsfinansiering i ett sådant fall återkrävs av utbildningsanordnaren i samband med statsandelsjusteringen i februari 2016.

Faktureringstidpunkt

Kommunförbundet rekommenderar att faktureringen görs i efterhand i slutet av varje finansår (12/2015) så att elevens hemkommun kan hänföra utgifterna till den räkenskapsperiod under vilken undervisningen har getts.

Trots det som lagen om statsandel för kommunal basservice föreskriver om hemkommunens ersättning för elever som placerats med stöd av barnskyddslagen finns det inget som hindrar att kommunerna sinsemellan eller med utbildningsanordnaren kommer överens om ersättningen på ett sätt som avviker från lagen.

FINLANDS KOMMUNFÖRBUND

Hanna Tainio
vice verkställande direktör

Terhi Päivärinta
direktör, undervisning och kultur

